

Warszawa, dnia 15 *września* 2012 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

DGKw-070- 4/23308/12/ KP/MBR

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 15.06.12.

nr 2894 podpis. *Borusewicz*

p.R. Rapel
SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 15.06.2012
nr 5264 podpis. *Borusewicz*

Pan Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na pismo **BPS/043-09-356/12** z dnia 16 kwietnia br. przekazuję stanowisko w sprawie oświadczenia senatorów Grzegorza Wojciechowskiego, Wojciecha Skurkiewicza oraz Bogdana Pęka, złożonego 12 kwietnia br. na 9. posiedzeniu Senatu.

1. Organ koncesyjny ocenia wnioski koncesyjny na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż gazu ziemnego pod kątem spełnienia kryteriów określonych w art. 44 ust. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (Pgg), tj. na podstawie technicznych i finansowych możliwości oferenta, proponowanej technologii prowadzenia prac oraz proponowanej wysokości wynagrodzenia z tytułu ustanowienia użytkowania górniczego. Jednak wśród elementów, które należy zawrzeć w takim wniosku i które podlegają sprawdzeniu przez organ koncesyjny, znajdują się także informacje na temat środowiska, m.in.:

- sposób przeciwdziałania ujemnym wpływom zamierzonej działalności na środowisko (zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 6 Pgg);
- decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, jeżeli wymagają tego przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*.

Przy wydawaniu koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego organ koncesyjny, poza uzyskaniem przewidzianych ustawą Pgg opinii organów współdziałających, w przypadkach skomplikowanych ma również możliwość zasięgnięcia opinii organów doradczych Ministra Środowiska, np. Komisji Dokumentacji Hydrogeologicznych.

Ponadto, art. 29 Pgg mówi, że jeżeli zamierzona działalność sprzeciwia się interesowi publicznemu, związanemu m.in. z ochroną środowiska, to organ koncesyjny może odmówić udzielenia koncesji.

2. Udzielanie koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż gazu ziemnego typu *shale gas*, na podstawie zarówno ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 z późn. zm. - obowiązującej do dnia 31 grudnia 2011 r.), jak i ustawy Pgg z 2011 r. (obowiązującej od dnia 1 stycznia 2012 r.), ma na celu przede wszystkim zdobycie dla Skarbu Państwa bezpłatnej, bo uzyskanej na koszt przedsiębiorców, informacji geologicznej oraz umożliwienie precyzyjnego określenia zasobów gazu ze złóż niekonwencjonalnych w Polsce. Nie bez znaczenia jest również wynikające z postępów rozpoznania i późniejszego

wydobywania węglowodorów zwiększenie niezależności energetycznej kraju i dywersyfikacja źródeł energii.

W czasie obowiązywania poprzedniej ustawy Pgg (tj. do dnia 31 grudnia 2011 r.), ustanowienie użytkowania górniczego związanego z koncesją na poszukiwanie, rozpoznawanie albo wydobywanie węglowodorów ze złóż było możliwe w drodze przetargu. Obecnie obowiązujące przepisy prawne nakazują przeprowadzenie przetargu dla uzyskania koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie albo wydobywanie węglowodorów.

Odstąpienie od przetargu na ustanowienie użytkowania górniczego związanego z koncesją na poszukiwanie, rozpoznawanie albo wydobywanie węglowodorów ze złóż, zgodnie z przepisami obowiązującymi do dnia 31 grudnia 2011 r., możliwe było w sytuacji, gdy spełniony był co najmniej jeden z następujących warunków:

- a. organ koncesyjny podał do publicznej wiadomości oraz opublikował w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej wykaz obszarów, w których użytkowanie górniczne mogło być ustanowione w trybie bezprzetargowym,;
- b. obszar objęty projektowanym użytkowaniem górnicznym był w przeszłości przedmiotem przetargu, który nie zakończył się ustanowieniem użytkowania górniczego.

W obecnym porządku prawnym, tj. od daty wejścia w życie ustawy Pgg z dnia 9 czerwca 2011 r., udzielenie koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie albo wydobywanie węglowodorów ze złóż wymaga przeprowadzenia przetargu – poza przypadkami opisanymi w art. 47 Pgg, czyli poza sytuacjami, gdy:

- a. obszar, którego będzie dotyczyć koncesja, jest stale dostępny i znajduje się w wykazie obszarów, na których udzielenie koncesji nie wymaga poprzedzenia przetargiem (wykaz do publicznej wiadomości podaje organ koncesyjny);
- b. obszar, którego będzie dotyczyć koncesja, był przedmiotem przetargu, w wyniku którego koncesja nie została udzielona;
- c. dotyczy obszaru objętego koncesją, z której podmiot zrezygnował, a który nie jest obszarem wymienionym w pkt a;
- d. przestrzeń jest objęta pierwszeństwem do ustanowienia użytkowania górniczego.

3. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko mówi, że przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, wymagają przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko tylko pod warunkiem stwierdzenia takiego obowiązku przez organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na podstawie art. 63 tej ustawy. Do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin metodą otworów wiertniczych głębszych niż 1000 m, prowadzone z robotami geologicznymi wykonywanymi przy użyciu materiałów wybuchowych oraz inne wymienione w przepisach wykonawczych do ww. ustawy.

Zgodnie z art. 21 ust. 2, pkt 16 wspomnianej ustawy raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko są dokumentami zawierającymi informacje o środowisku i jego ochronie, które zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach. Dane na ich temat można znaleźć na stronie internetowej Centrum Informacji o Środowisku, jednostki podległej Ministrowi Środowiska – <http://www.ekoportal.gov.pl>.

4. Przy udzieleniu koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego (w tym ze złóż niekonwencjonalnych) nie wyłączono żadnych obszarów ze względu na strefy ochronne wód powierzchniowych lub podziemnych. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* zawiera obostrzenia związane ze strefami ochronnymi ujęć wody. Zgodnie z art. 53 tej ustawy na terenie ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych oraz powierzchniowych zabronione jest

użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Z uwagi na fakt, że koncesje na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego (w tym ze złóż niekonwencjonalnych), zgodnie z art. 30 ustawy Pgg, nie zwalniają z konieczności przestrzegania dalszych wymagań określonych przepisami, w tym dotyczących ochrony wód, nie zachodzi potrzeba dodatkowego wyłączania stref ochronnych ujęć wód w wydawanych decyzjach.

Należy także podkreślić, że dotychczasowe doświadczenia związane z poszukiwaniem gazu ze złóż niekonwencjonalnych w Polsce pokazują, że zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych wynikające z prac poszukiwawczych – oczywiście przy zachowaniu ostrożności i stosowaniu najlepszych praktyk – jest bardzo niewielkie. Fakt ten potwierdził m.in. raport środowiskowy Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego, wykonany na zlecenie Ministra Środowiska podczas procesu szczelinowania hydraulicznego wykonanego w jednym z otworów wiertniczych na Pomorzu (Łebień), o którym mowa dalej w odpowiedzi na pytanie nr 8.

5. Nie udzielono do tej pory ani jednej koncesji na wydobywanie gazu ziemnego typu *shale gas*. Zgodnie z art. 44 ustawy Pgg, przetarg na udzielenie koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż węglowodorów albo na ich wydobywanie powinien dawać pierwszeństwo najlepszym systemom ich poszukiwania lub rozpoznawania albo wydobywania oraz opierać się m.in. na następujących kryteriach: technicznych możliwościach oferenta oraz proponowanej technologii prowadzenia prac. Organ koncesyjny ocenia więc doświadczenie i umiejętności wszystkich oferentów i wybiera tego, który daje najlepszą gwarancję stosowania najlepszych praktyk, także w odniesieniu do ochrony środowiska (wód podziemnych czy powietrza).

6-7. Zgodnie z zapisami zawartymi w koncesjach na poszukiwanie, rozpoznawanie lub wydobywanie kopalin ze złóż udzielonymi przez Ministra Środowiska, koncesje te nie mogą naruszać praw właścicieli nieruchomości gruntowych i nie zwalniają z konieczności przestrzegania dalszych wymagań określonych przepisami, zwłaszcza Pgg oraz dotyczących zagospodarowania przestrzennego, ochrony środowiska, gruntów rolnych i leśnych, przyrody, wód i odpadów. Ponadto Dział VIII ustawy Pgg odnosi się do kwestii odpowiedzialności za wyrządzone szkody powodowane prowadzeniem przez przedsiębiorców działalności regulowanej tą ustawą. Rozwiązania ustawy Pgg dotyczące odszkodowań odsyłają do przepisów Kodeksu cywilnego i zapewniają możliwość ubiegania się o pełne odszkodowanie.

W przypadku wystąpienia szkody spowodowanej prowadzeniem przez przedsiębiorców działalności regulowanej ustawą Pgg, właściciel terenu może żądać naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach określonych ustawą. Odpowiedzialność za szkodę ponosi przedsiębiorca prowadzący działalność regulowaną ustawą, na skutek której wystąpiła szkoda. O sposobie naprawienia szkody będzie decydowała wola poszkodowanego. Naprawienie szkody może nastąpić poprzez przywrócenie stanu poprzedniego lub przez zapłatę odszkodowania. Osoby, które doznały szkód, mogą dochodzić przed sądami powszechnymi ich naprawienia przez przedsiębiorcę.

Przedsiębiorca, który uzyskał koncesję na działalność polegającą na wydobywaniu kopalin ze złóż, jest zobowiązany utworzyć fundusz likwidacji zakładu górniczego. W ramach likwidacji zakładu górniczego przedsiębiorca jest obowiązany przedsięwziąć niezbędne środki w celu ochrony środowiska oraz rekultywacji gruntów po działalności górniczej.

8. Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska, jako organy inspekcji ochrony środowiska, czuwają nad przestrzeganiem przepisów o ochronie środowiska w trakcie procesu wydobywania surowców ze złóż w Polsce. Do ustawowych zadań inspekcji ochrony środowiska należą: kontrola przestrzegania przepisów prawa o ochronie środowiska, monitorowanie stanu środowiska i przeciwdziałanie poważnym awariom oraz nadzór nad usuwaniem ich skutków. Przy realizacji tych działań inspekcja współdziała m.in. z innymi organami kontrolnymi, ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Organy inspekcji ochrony środowiska w przypadku stwierdzenia naruszeń lub niezgodności mogą zastosować różnego rodzaju sankcje, w tym kary pieniężne i zarządzenie usunięcia nieprawidłowości i negatywnych skutków dla środowiska.

Nadzór i kontrolę nad zakładami prowadzącymi poszukiwania niekonwencjonalnych złóż gazu oraz monitoring prowadzonych przez nie robót prowadzi także okręgowe urzędy górnicze, które są organami nadzoru górniczego.

Zabiegi szczelinowania hydraulicznego do tej pory przeprowadzone w Polsce nie miały negatywnego wpływu na środowisko, co potwierdził m.in. raport Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIG-PIB). Na zlecenie Ministra Środowiska PIG-PIB przeprowadził w 2011 r. badanie środowiskowych aspektów procesu szczelinowania hydraulicznego na odwiercie poszukiwawczym gazu ze złóż niekonwencjonalnych na Pomorzu. W ramach tego przedsięwzięcia specjaliści wykonali monitoring sejsmiczny, pomiar emisji gazowych i hałasu, a także badanie powietrza, płynu szczelinującego oraz wód powierzchniowych i podziemnych.

Naukowcy wykazali, że przy zastosowaniu wszystkich wymaganych prawem procedur i środków ostrożności szczelinowanie hydrauliczne jest bezpieczne dla środowiska naturalnego. W żadnym z badanych elementów nie stwierdzono zagrożenia dla środowiska. Szczelinowanie nie wpłynęło na stan czystości atmosfery. Zaobserwowano jedynie czasowo podwyższony poziom hałasu (podczas szczelinowania). Nie zaobserwowano wpływu prac związanych ze szczelinowaniem na jakość wód powierzchniowych i podziemnych, a sam pobór wody nie wpłynął na zmniejszenie zasobów wód podziemnych w rejonie wiertni. Zabieg szczelinowania nie wywołał też żadnych drgań lub wstrząsów mogących stwarzać zagrożenie dla budynków czy infrastruktury. Pełny raport jest dostępny na stronie PIG-PIB: www.pgi.gov.pl. Zachęcam do zapoznania się z nim.

9. Jeśli wprowadza się do obrotu na terenie Unii Europejskiej substancję w ilości poniżej 10 t/rok, to podczas rejestracji w systemie REACH nie ma obowiązku wskazywania szczegółowych celów, do jakich będzie się jej używać. Dopiero gdy substancja jest produkowana lub importowana w ilości co najmniej 10 ton rocznie przez jednego producenta/importera oraz gdy została sklasyfikowana jako niebezpieczna, należy przygotować scenariusz narażenia. Scenariusz narażenia musi zostać opracowany z uwzględnieniem wszystkich zastosowań zidentyfikowanych przez rejestrującego.

Europejska Agencja Chemikaliów (ECHA) wydała w kontekście rejestracji bardzo szerokie wytyczne, w których określiła, w jaki sposób należy określać zastosowanie zidentyfikowane danej substancji. Zgodnie ze „Wskazówkami dotyczącymi wymagań w zakresie informacji oraz oceny bezpieczeństwa chemicznego” zastosowania te są określane z wykorzystaniem systemu deskryptorów. Deskryptory opisują kategorie – szerokie albo bardzo wąskie – zastosowań substancji.

Zgodnie z informacją Biura ds. Substancji Chemicznych, przy rejestracji substancji stosowanych w wysokim tonażu podczas poszukiwania i wydobywania gazu ze złóż niekonwencjonalnych wśród zastosowań zidentyfikowanych dla szeregu z nich wskazano następujące deskryptory opisujące zastosowania zidentyfikowane lub sektory zastosowań końcowych substancji: *mining chemicals, mining (without offshore industries), use as pH-regulator, flocculant, precipitant, neutralization agent, etc. (in the mining & offshore ind.), use in/as functional fluids (industrial)*.

Deskryptor odnoszący się bezpośrednio do gazu ze złóż niekonwencjonalnych typu *shale gas*, np. *shale gas mining*, nie został przewidziany w wytycznych – nie oznacza to jednak, że stosowanie substancji do zastosowań niezidentyfikowanych jest niezgodne z wymaganiami. Można stosować taką substancję pod warunkiem spełnienia warunków opisanych w scenariuszu narażenia.

10. W przypadku złożonych przez spółkę Mazovia Energy Resources Sp. z o.o. wniosków o udzielenie koncesji na poszukiwanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach *Muszyna* i *Piwniczna*, w związku z ewentualnym zagrożeniem dla zasobów wód powierzchniowych i pod-

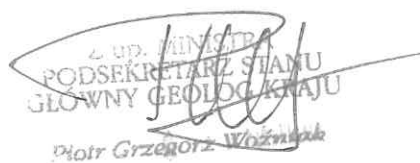
ziemnych, organ koncesyjny zasięgnął opinii Komisji Dokumentacji Hydrogeologicznych. Do chwili obecnej nie została jeszcze podjęta decyzja co do możliwości udzielenia tych koncesji.

Wydana została natomiast koncesja na poszukiwanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na terenie aglomeracji gdańskiej (koncesja nr 52/2011/p z dnia 7.11.2011 r. na poszukiwanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w obszarze „Gdynia”) – na rzecz spółki Mac Oil (Poland) Sp. z o.o. Jednocześnie informuję, że na obszarze aglomeracji gdańskiej znajdują się dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP nr 110 i GZWP 111) w utworach czwartorzędowych. Jednak poziomy wodonośne wód użytkowych są położone płytko i nie będą miały kontaktu z poziomami, w których będą prowadzone poszukiwania za gazem występującym w łupkach.

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM

Z poważaniem,

z up. MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU
GŁÓWNY GEOLOG KRAJU
Piotr Grzegorz Woźniak

